

Biologisch akkerbouwbedrijf stapte af van dynamische zaaikalender

'Na luzerne grond zo goed als schoon'

Op het biologische akkerbouw- en graanbedrijf van Harry en Ank Donker wordt sinds 1968 biologisch geboerd. Tarwe, spelt en sinds kort ook rijst vinden via de groothandel hun weg naar afnemers in binnen- en buitenland. Nieuw is de boerderijwinkel met een ruim aanbod van graanproducten en groenten.

Door: Peter Appelman
Fotografie: Dick Breddels

Het bedrijf verschilt op het eerste gezicht niet of nauwelijks van de gangbare akkerbouwbedrijven in het zuidelijke deel van de Wieringermeerpolder. Verschillende boerderijtypes wisselen elkaar af. De grote rechte kavels liggen er geploegd en verlaten bij. Waar gedurende de wintermaanden op de naburige bedrijven het sorteerkwerk voor bedrijvigheid zorgt, is het bij Donker de graanverwerking die op volle toeren draait. In tegenstelling tot de automatische afvulmachine en de stapelmachine, heeft de maalinstallatie met de elektrisch aangedreven molenstenen een ambachtelijke uitstraling. Het hele jaar is de maalderij in bedrijf. Eigen graan, maar ook graan van collega telers, wordt vanuit de silo's verwerkt en afgezaakt. Verschillende meelsoorten, vlokken en muesli worden tijdelijk opgeslagen in de magazijnstellingen. „Kijk, dit is bruine rijst”, zegt Donker, wijzend op de stroom korreltjes die in de voormaler verdwijnt en die door gaat naar de maalstenen. „Deze rijst komt uit Italië, maar we hebben ook rijst uit China.”

Muesli

De Donkers zijn met hun vier kinderen de derde generatie boeren op het bedrijf. In 1984 kwamen ze in de firma. In 1997 namen ze het bedrijf volledig over van Jelte Wiersma, de vader van Ank. Ondanks zijn hoge leeftijd is Wiersma nog dagelijks op het bedrijf om de dieren te verzorgen. Eind jaren zestig maakte hij de, zeker voor die tijd, uitzonderlijke stap om over te schakelen naar de biologisch dynamische teeltwijze. In Duitsland was al wel ervaring opgedaan met de biologische teelt maar in Nederland was er nog maar één bedrijf. Wiersma stelde zich dit bedrijf als voorbeeld, en ontwikkelde zijn bedrijf tot een op antroposofische leest geschoeid biologisch dynamisch akkerbouwbedrijf. Hij gaf het bedrijf de naam de Bijbel ontleende naam Kanaän. Hij verwerkte di-

Ank Donker vult de voorraad aan in de boerderijwinkel.

verse graansoorten tot muesli.

Van de biologisch dynamische teeltwijze stapte Donker af. Een van de redenen hiervoor is dat niet alle voorgeschreven regels die door het keurmerk worden gesteld uitvoerbaar bleken. „Met de schaalgrootte van ons bedrijf is bijvoorbeeld het werken met de zaaikalender niet vol te houden. Je kunt niet wachten met zaaien omdat de kalender dat voorschrijft. Daarvoor ben je te afhankelijk van het weer.” Een andere reden om terug te schakelen naar gewoon biologisch, was de verplichting om preparaten toe te dienen aan het gewas. „Als een gewas er goed bijstaat zie ik het nut er niet van in om homeopathische preparaten te spuiten.”

Mest

Met de biologische teeltwijze kan Donker goed uit de voeten. Meer nog dan de gangbare landbouw is deze afhankelijk van bodemvruchtbaarheid. En daarmee zit het op de percelen van Donker wel goed. „Verbazingwekkend goed zelfs”, merkt hij op als de analyses op tafel komen. Cijfers voor fosfaat en kali zijn op alle percelen aan de hoge kant en ook het humusgehalte van gemiddeld ongeveer 3,5 procent, steekt niet ongunstig af bij de regionale cijfers. Dierlijke mest, groenbesters en de teelt van luzerne zijn de pijlers onder de bodemvruchtbaarheid. Mest moet voor minimaal 40 procent afkomstig zijn van biologische oorsprong. Met de aanvoer van kippenmest en potstalmest van runderen en geiten komt Donker aan de vereiste hoeveelheid maar dat wordt wel steeds moeilijker. „De schapenhouder van wie ik de mest afnam is ermee gestopt. Ik heb inmiddels weer nieuwe contacten maar dat moet nog groeien.”

Donker ziet mogelijkheden

voor toepassing van drijfmest in het voorjaar. Het aanwenden van de mest na de oogst wordt zoveel mogelijk gecombineerd met het inzaaien van een groenbemester. Nu is dat nog mosterd. Bladrammenas kan ook, maar heeft volgens Donker het nadeel dat het gewas geklepeld moet worden voordat het zaad vormt. De dierlijke mest dekt de fosfaatbehoefte voor de gehele rotatie. Kali wordt op de aardappelen aangevuld met Vinassekali, dat na het planten over de ruggen wordt uitgereden.

Donker teelt luzerne voor drogerij Hartog en het gewas is goed voor een kwart van de oppervlakte van het bedrijf. De tweejarige teelt van deze vlinderbloemige kan worden gezien als de spil in de vruchtwisseling. Niet alleen zorgt het gewas voor een stikstofvoorraad in de bodem waar aardappelen en graan als volvrucht van profiteren, maar het gewas heeft ook een onkruidonderdrukkend vermogen. „Na twee jaar luzerne is het land weer zo goed als schoon. Stekels worden voor 90 procent opgeruimd en hoeft blad zie ik nauwelijks meer”, licht

Donker toe. Omdat voor de eerste snee een mengsel van luzerne en snijhaver wordt gezaaid, krijgen zaadonkruiden weinig kans. Naast reeds genoemde positieve effecten is er ook nog het voordeel van de fijne structuur die is toe te schrijven aan de luzerneteelt.

Moment

„Loofdoding en 18 keer niet spuiten”, antwoordt Donker lachend, als hem wordt gevraagd wat de belangrijkste verschillen zijn tussen gangbare en biologische aardappelteelt.

Donker teelt het ras Agria voor afnemer Bioselect van Agrico. De bestemming is tafelaardappel en biologische frites- en chipsindustrie. Donker teelt het eigen pootgoed en bewaart dat in kisten. De consumptieaardappelen gaan los in de bewaring en gaan meestal in oktober naar de afnemer.

De besmettingsgraad van phytophthora bepaalt het moment van loofdoding. Dit verschilt per jaar. „Afgelopen jaar haalden we een goede opbrengst van ruim 30 ton per hectare. Het onderwaterge-

wicht bleef steken op 320 en daarom konden de piepers niet naar de industrie worden afgezet. We hebben ze als tafelaardappel verkocht. Het jaar daarvoor was de ziektedruk hoger en moesten we het gewas veel te vroeg afbranden. In 2006 hadden we een topopbrengst van tegen de 40 ton. We hebben het gewas toen doodgebrand omdat de knollen anders te grof zouden worden.” Een voldoende lang groeiseizoen is ook belangrijk voor het onderwatergewicht. „Als we augustus halen zit het meestal wel goed”, legt Donker uit.

Donker geeft de voorkeur aan zomertarwe boven wintertarwe vanwege de geringe schotgevoeligheid en het stevige stro van Lavett. Bovendien heeft het een goede bakkwaliteit en is daarom goed te verkopen. De onkruidbestrijding bestaat uit eenmalig schoffelen tussen de rijen met een afstand van 20 centimeter. Voor de oogst beschikt Donker over een New Holland combine.

Omdat ook voor derden graan wordt verwerkt is er een laboratorium op het bedrijf om het vocht- en eiwitgehalte vast te stellen.

Redacteur Peter Appelman aan de koffietafel bij Harry en Ank Donker.

BEDRIJFSGEGEVENS

Oudelander; Biologisch akkerbouw- en vollegrondsgroentebedrijf, van Harry en Ank Donker in de Wieringermeer.

Datum: 22 januari, 15.00 uur
Koffie: DE met suiker en eco koffie- melk, Ank drinkt water.

Bouwplan: luzerne 14 hectare, graan 15, aardappelen 7, peen 4, rode bieten 2,5 hectare, rode en witte kool 12 hectare.

Arbeid: Eén vaste medewerker. Zoon Jan (14) werkt graag mee. Grond: 55 hectare kleigrond, bonte grond van 15 tot 45 procent afslibbaar.